

KOYUNYETİŞTİRME METODLARI

Koyun yetiştirilmede başlıca üç metot uygulanmaktadır. Bunlar;

1 - Saf yetiştirme: İrkin saflığını korumak ve yüksek verimli genetik kapasitesi yüksek ırk özelliğini gösteren damızlıklar yetiştirmektir. Saf yetiştirilmede ana – baba bir döller arasında çiftleştirme uzun süre devam ettirilirse kan yakınlığı doğar. Kan yakınlığının üstün vasıflı hayvanların döllerinin elde devamlı tutulması ve dışarıdan damızlık teminine ihtiyaç duyulmaması gibi avantajlarının yanında ileri derecede kan yakınlığında ölü ve sakat doğumların artması, cüssenin küçülmesi ve verimin azalması gibi mahsurları da vardır. Saf yetiştirilmede kan yakınlığını önlemek için 1-2 yılda bir aynı ırktaki bir başka sürüden koçlar alınarak kan tazelemesi yapılmalıdır.

2 - Melezleme: İstenen özelliğin kendi sürümünde ortaya çıkmasını sağlamak amaçlanmaktadır. İki ayrı ırkın çiftleştirilerek ya yeni bir ırk geliştirmek, ya da üstün verimli ırkın özelliklerini düşük verimli ırka aktarmak suretiyle yapılır.

3 - Ticari Melezleme: Mevcut saf sürünün yarısına hızlı gelişen bir ırktan koç katılır doğan tüm kuzular (erkek ve dişi) kesime gönderilir.

Bahri Dağdas
ULUSLARARASI
TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

🏠 Ereğli yolu üzeri 2. Km. PK: 125 42020 KONYA

☎ +90 332 355 12 90 📞 +90 332 355 12 88

🌐 www.arastirma.tarim.gov.tr/bahridagdas

T.C.
GIDA TARIM VE HAYVANCILIK
BAKANLIĞI

Bahri Dağdas
ULUSLARARASI
TARIMSAL ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

KOYUNCULUKTA YETİŞTİRME

KOYUNCULUĞA GİRİŞ

Koyunculuk uzun yıllardan beri eti, sütü, yapağısı ve derisi ile insanların en önemli ihtiyaçlarını karşılayan hayvancılık dalıdır. Türkiye' nin mera yapısı küçükbaş hayvancılık için daha uygun olması nedeniyle koyunculuk yaygın olarak yapılmaktadır. Koyunlar kanaatkâr hayvanlar olup, yılın büyük bir bölümünde mera ile yetinirler ve ek bir yemleme istemezler. Koyunlar dudak yapıları nedeniyle diğer hayvanların faydalanamayacağı meralarda dahi otlarlar. Meralardaki kısa ve kuru otları, tarla kenarlarındaki yeşillikleri, anızları ve pancar yapraklarını da en iyi şekilde değerlendirebilirler. Türkiye'de koyunculüğün büyük bir bölümü Köy ve Mezralarda yapılmaktadır. Koyunlar yılın büyük bir kısmını merada otlayarak geçirmesi nedeniyle yetiştirici için daha ekonomik ve önemli gelir kaynaklarından biridir.

KOYUNCULUĞUN YAPILMA ŞARTLARI

Koyunculuk meraya dayalı bir hayvancılık kolu olduğundan koyunculüğün yapılabilmesi için bazı şartlar gereklidir. Bu şartlar;

*Mera: Meralar mümkün olduğunca farklı bitki florasına sahip olmalı, hayvanların rahatça dolaşacağı şekilde düz ya da az eğimli olmalı, dik ve kayalık olmamalı yada arazinin yapısına göre ırk seçimi yapılmalı. Meranın kapasite ve büyüklüğüne göre hayvan girmeli ve aşırı otlatma yapılmamalıdır.

*Kaba ve Kesif Yem: Hayvanlara verilecek olan kaba yemin tamamını veya büyük bir kısmını, kesif

yem maddelerinin ise bir kısmının işletmeden temin edilmelidir. Kaba ve kesif yemini kendi arazisinde temin eden bir yetiştiricinin kârlılığı artacaktır. Ayrıca tarlalarda hububat hasadından sonra kalan anızlarda da koyunlar otlatılarak meraların bir süre dinlenmesi sağlanacak, meralarda aşırı otlatma bir ölçüde de olsa önlenmiş olacaktır. Hayvanlara verilecek kaba ve kesif yemler kıştan önce mutlaka temin edilmeli ve stoklanmalıdır.

*Yeterli kapasitede ağıl: Hayvan başına yeterli taban alanı ve havalandırması olmayan ağıllarda barındırılacak hayvanlar ne kadar iyi ırktan olurlarsa olsunlar ve ne kadar iyi beslenirlerse beslenirler beklenen verimi veremezler. Ağıllarda her koç için 1,5 – 2 m², Gebe ve emziren koyun için kuzusu da dikkate alınarak 2,25 – 2,5 m² ve her toklu için 0,5 – 0,6 m² taban alanı hesaplanmalıdır. Ağılın yüksekliği 200 başlık ağıllarda 3 – 3,5 metre, 500 başlık ağırlarda 3,5 – 4 metre olmalı. Ağıllarda bulunacak pencereler taban alanının olmalı ve taban alanının 1/20 oranında olmalıdır. Pencereler tavana ve dışa doğru açılmalıdır. Ayrıca tavanda havalandırma bacaları olmalıdır. Ağılların altları kolayca temizlenmeye elverişli olmalı, taban ve duvarlar bit, pire ve kene gibi dış parazitlerin kolayca yerleşmesine imkân vermemelidir.

*Bakıcı (Çoban): Hayvana gereken ilgiyi göstermeli, koyunu otlatma şeklini bilmelidir. Çobanların çoban koyunu, ırkı ve merayı iyi tanıması gerekir. Çobanların koyunun hangi saatlerde otlayacağını bilmesi ve merada otlatma saatlerini ona göre

KOYUNCULUK NASIL YAPILMALIDIR?

Koyunculuk yetiştiriciye çok para kazandıran bir hayvancılık dalı değildir. Ancak yapılan işler günün şartlarına göre yönlendirilirse ekonomik olarak yeterli düzeyde tutulabilir. Hangi şartlarda, hangi ırklarla, hangi verimler ön planda tutularak, nasıl bir yetiştirme metodu uygulanacağı ve sürüdeki hayvan sayısının ne ölçüde olması gerektiği gibi konular arazi ve mera yapısı da göz önünde bulundurularak karar verilmelidir. Bu soruların cevapları büyük ölçüde yetiştiricinin temin edebileceği kaba ve kesif yemlerin cins ve miktarlarına, ağıl kapasitelerine, yetiştireceği koyun ırkının mevcut imkân ve çevre şartlarına uyum derecesine ve kaba yem üretimi ile sınırlıdır. Yılın çoğu zamanlarında hayvanları yemlemek gerekebilir.

*Damızlık yetiştiriciliği: Damızlık işletmeleri ise damızlık koyun yetiştiren işletmelerdir. Ülkesel Küçükbaş Hayvan Islah Projesinde yer alan işletmeler gibi. Damızlık işletmelerde üretim tamamen kayıtlıdır. Doğan kuzuların anne baba kayıtları mutlaka yapılmalıdır

*Toklu/Kuzu besiciliği: Ağılda kapalı ortamda ancak kısa süreli kasaplık Kuzu/Toklu besisi yapılmaktadır. İyi ve kaliteli meralarda kısmen ek yemlemelerle kuzu besisi yapılabilmektedir. Kuzu/Toklu besiciliği büyük ölçüde yem üretimine bağlı olduğundan yemin kolay temin edildiği ve ucuz olduğu bölgelerde yapılmaktadır. Besiciler; mera koyunculugu ya da damızlık yetiştiriciliği yapan işletmelerden satın aldıkları kuzuları besiyeye alırlar. Yemi ise genellikle kendi imkânlarıyla yapmaya çalışırlar.